EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

1. oktoober 2009 *

Kohtuasjas C-3/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Tribunal du travail de Nivelles (Belgia) 18. detsembri 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. jaanuaril 2008, menetluses

Ketty Leyman

versus

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (ettekandja), G. Arestis ja J. Malenovský,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: osakonnajuhataja M.-A. Gaudissart,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. detsembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– K. Leyman, esindaja: advokaat E. Piret,

– Belgia valitsus, esindaja: L. Van den Broeck,

– Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja M. Noort,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: V. Jackson, keda abistas *barrister* T. Ward,

– Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Veiga ja D. Canga Fano,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M. van Hoof ja V. Kreuschitz,

olles 19. veebruari 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, mida on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) ning muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 647/2005 (ELT L 117, lk 1; edaspidi „määrus nr 1408/71"), artikli 40 lõike 3 tõlgendamist ning Belgia indvaliidsushüvitise kohta käivate õigusaktide teatavate aspektide vastavust ühenduse õigusele.

2 See taotlus esitati Belgia kodaniku K. Leymani ja Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI) vahelises kohtuvaidluses seoses kuupäevaga, millest alates on K. Leymanil õigus saada invaliidsushüvitist.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Määruse nr 1408/71 artikkel 13 sätestab:

„1. Isikud, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, alluvad üksnes ühe liikmesriigi õigusaktidele, arvestades artiklites 14c ja 14f sätestatut. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14–17:

a) liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil;

[…]”.

4 Määruse nr 1408/71 artikkel 37 sätestab:

„1. Töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, kelle suhtes on järjestikuselt või vahelduvalt kehtinud kahe või enama liikmesriigi õigusaktid ja kelle kindlustusperioodid on täitunud üksnes õigusaktide alusel, mille kohaselt invaliidsushüvitiste suurus ei sõltu kindlustusperioodi kestusest, saab hüvitisi vastavalt artiklile 39. Käesolev artikkel ei mõjuta pensioni suurendamist ega pensionilisasid laste eest vastavalt 8. peatükile.

2. IV lisa A osa loetleb lõikes 1 osutatud laadi õigusaktid, mis kehtivad iga asjaomase liikmesriigi territooriumil."

5 Määruse nr 1408/71 artikkel 40 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, kelle suhtes on järjestikuselt või vahelduvalt kehtinud kahe või enama liikmesriigi õigusaktid, millest vähemalt ühe liikmesriigi õigusaktid on olnud artikli 37 lõikes 1 osutatud laadi õigusaktid, saab hüvitist 3. peatüki sätete alusel, mida lõike 4 sätteid arvesse võttes kohaldatakse *mutatis mutandis*.

2. Töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, kelle suhtes kehtivad IV lisa A osas loetletud õigusaktid ajal, kui ta on töövõimetu ja see lõpeb invaliidsusega, saab hüvitisi vastavalt artikli 37 lõike 1 sätetele järgmistel tingimustel:

– ta vastab nimetatud õigusaktide või muude samalaadsete õigusaktide tingimustele, arvestades vajaduse korral artikli 38 sätteid, ilma et arvestataks kindlustusperioode, mis on täitunud IV lisa A osas loetlemata õigusaktide alusel

ja

– ta ei vasta tingimustele, mis annavad õiguse saada hüvitist IV lisa A osas loetlemata õigusaktide alusel,

ning

– ta ei taotle vanadushüvitist, võttes arvesse artikli 44 lõike 2 teist lauset.

3. a) Selleks et kindlaks määrata õigus saada hüvitist IV lisa A osas loetletud liikmesriigi õigusaktide alusel, mis seavad invaliidsushüvitiste andmise sõltu-

vusse rahalise haigushüvitise saamisest asjaomase isiku poolt või tema töövõimetusest teatava aja jooksul, tuleb juhul, kui töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kelle suhtes on nimetatud õigusaktid kehtinud, on invaliidsusega lõppev töövõimetus ajal, kui tema suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid, arvesse võtta, ilma et see piiraks artikli 37 lõike 1 kohaldamist:

i) iga ajavahemik, mille eest ta on kõnealuse töövõimetuse põhjal saanud teise liikmesriigi õigusaktide alusel rahalist haigushüvitist või on selle asemel saanud jätkuvalt palka;

ii) iga ajavahemik, mille eest ta on kõnealusele töövõimetusele järgnenud invaliidsuse põhjal saanud teise liikmesriigi õigusaktide alusel hüvitist määruse käesolevas, 2. peatükis ja järgmises, 3. peatükis määratletud tähenduses,

nii nagu oleks tegemist ajavahemikuga, mille eest ta sai rahalist haigushüvitist esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel või mille jooksul ta oli töövõimetu nimetatud õigusaktides määratletud tähenduses.

b) Õigus saada invaliidsushüvitist esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel omandatakse kas nimetatud õigusaktides nõutava esialgse perioodi möödumise järel, mille eest saadakse haiguskompensatsiooni, või nimetatud õigusaktides nõutava esialgse töövõimetusperioodi möödumise järel, kuid mitte enne:

i) kuupäeva, kui on omandatud õigus saada punkti a alapunktis ii osutatud invaliidsushüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel

või

ii) päeva, mis järgneb viimasele päevale, mil asjaomasel isikul on õigus saada rahalist haigushüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel.

4. Liikmesriigi asutuse otsus taotleja invaliidsusgrupi kohta on kõigi teiste asjaomaste liikmesriikide asutustele siduv, tingimusel et V lisas on tunnustatud nende riikide õigusaktide kooskõla seoses invaliidsusgrupiga.”

6 Määruse nr 1408/71 IV lisa A osa mainib selle määruse artikli 37 lõikes 1 osutatud tüüpi jõus olevate skeemide seas Belgia üldinvaliidsusskeemi, kuid ei maini Luksemburgi oma.

7 Sama määruse V lisa tunnustab Belgia üldinvaliidsusskeemi ja Luksemburgi Suurhertsogiriigi tööliste ja töötajate invaliidsusskeemi vahelist vastavust invaliidsusgrupi osas.

Belgia ja Luksemburgi õigusaktid

8 Belgia 14. juuli 1994. aasta seaduse kohustusliku ravikindlustuse ja hüvitiste kohta (edaspidi „1994. aasta seadus”) artikkel 87 sätestab:

„Õigustatud isik […], kes on töövõimetu […], saab tema töövõimetuse algusest kulgema hakkava üheaastase perioodi iga tööpäeva kohta […] esmase töövõimetuse hüvitist."

9 1994. aasta seaduse artikkel 93 sätestab:

„Kui töövõimetus kestab kauem kui esmase töövõimetuse periood, makstakse töövõimetuse jooksul iga tööpäeva kohta […] invaliidsushüvitist."

10 Belgia õiguse kohaselt ei sõltu invaliidsuspension kindlustusperioodi kestusest.

11 Luksemburgi õiguse kohaselt juhul, kui töövõimetus tunnistatakse kohe püsivaks, tekib õigus invaliidsuspensionile alates esimesest ametialase tegevuse lõpetamise päevast. Invaliidsuspensioni suurus sõltub kindlustusperioodi kestusest.

12 Belgia-Luksemburgi konventsioon piirialatöötajate sotsiaalkindlustuse kohta ja lõpp-protokoll, mis on allkirjastatud 24. märtsil 1994 Arlonis ja 28. aprillil 1995 seadusega heaks kiidetud (*Moniteur belge*, 7.6.1995, lk 16139), näeb piirialatöötajate suhtes ette Belgia invaliidsushüvitise maksmise enne esmase töövõimetuse perioodi lõppu.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 K. Leyman töötas Belgias aastatel 1971–2003. Alates 1999. aastast asus ta elama Luksemburgi ning alates 2003. aasta augustist on ta allutatud Luksemburgi sotsiaalkindlustusskeemile.

14 8. juulil 2005 tunnistasid Luksemburgi pädevad asutused K. Leymani töövõimetuks ajavahemikuks 8. juulist 2005 kuni 29. veebruarini 2012, see tähendab kuni vanaduspensionile jäämise kuupäevani. Talle määrati invaliidsushüvitis Luksemburgis täitunud kindlustusperioodide eest. Luksemburgi asutuste poolt K. Leymanile määratud igakuise pensioni suuruseks on 322,83 eurot.

15 Saanud K. Leymani invaliidsushüvitise taotluse Belgias täitunud kindlustusperioodide eest, määras INAMI talle oma 23. juuni 2006. aasta otsusega igakuise hüvitise summas 737,10 eurot alates 8. juulist 2006, selle asutuse sõnul vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktile b ja 1994. aasta seaduse artiklile 93.

16 K. Leyman esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule nimetatud INAMI otsuse peale kaebuse, milles taotles temale määratud invaliidsushüvitise maksmist alates 8. juulist 2005.

17 Selles kontekstis otsustas Tribunal du travail de Nivelles menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse […] nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt b ning [1994. aasta seaduse] artikkel 93 on vastuolus EÜ asutamislepingu artikliga 18, kuna töötaja puhul, kes elab ja töötab A-tüüpi riigis (antud juhul Belgias) ning asub seejärel elama B-tüüpi riiki (antud juhul Luksemburgi Suurhertsogiriiki), ei luba need sätted maksta talle esimesel töövõimetuse aastal hüvitist, milles oleks arvesse võetud A-tüüpi riigis (Belgias) töötamise ja kindlustusmaksete tasumise perioodi?

2. Kas määruse […] nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt b ning [1994. aasta seaduse] artikkel 93 on vastuolus EÜ asutamislepingu artikliga 18, kuna töötaja puhul, kes elab ja töötab A-tüüpi riigis (antud juhul Belgias) ning asub seejärel elama B-tüüpi riiki (antud juhul Luksemburgi Suurhertsogiriiki), põhjustavad need sätted liikumisvabadust kasutava töötaja diskrimineerimist seeläbi, et ei luba talle maksta esimesel töövõimetuse aastal hüvitist, milles oleks arvesse võetud A-tüüpi riigis (Belgias) töötamise ja kindlustusmaksete tasumise perioodi?"

Eelotsuse küsimused

18 Esiteks tuleb märkida, et kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused viitavad EÜ artiklile 18, kuulub selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, EÜ artiklite 39 ja 42 kohaldamisalasse.

19 Lisaks nähtub nii eelotsusetaotlusest kui ka Euroopa Kohtule esitatud märkustest, et K. Leyman asus Luksemburgi elama eesmärgiga seal töötada.

20 Väljakujunenud kohtupraktika on seisukohal, et EÜ artiklit 18, milles on üldiselt sätestatud iga liidu kodaniku õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, on seoses töötajate vaba liikumisega täpsustatud EÜ artiklis 39 (vt 26. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-392/05: Alevizos, EKL 2007, lk I-3505, punkt 66, ja 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05: Hendrix, EKL 2007, lk I-6909, punkt 61).

21 Neil asjaoludel tuleb esitatud küsimustest aru saada selliselt, et nendega tahetakse sisuliselt teada, kas EÜ artikleid 39 ja 42 tuleb tõlgendada nii, et selline tingimus, nagu on vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktile b sätestatud 1994. aasta seaduse artiklis 93, on nendega vastuolus, kuna see tingimus jätab sellise isiku nagu K. Leyman – kes pärast töötamist ja elamist Belgia Kuningriigis, mille õigusaktid kuuluvad A-tüübi alla, asub elama teise liikmesriiki, mille õigusaktid kuuluvad B-tüübi alla – ilma esimese liikmesriigi pädeva asutuse poolt makstavast hüvitisest esimese töövõimetusaasta eest ning põhjustab seega liikumisvabadust kasutava töötaja diskrimineerimist.

22 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et määrus nr 1408/71 eristab liikmesriikide invaliidsuskindlustusskeemide kooskõlastamise eesmärgil olukorda, kus töötaja on allutatud ainult õigusaktidele, mille kohaselt hüvitise summa ei sõltu kindlustusperioodi kestusest (nn A-tüüpi õigusaktid) – olukord, millele on osutatud määruse artiklites 37–39 –, ja olukorda, kus töötaja on allutatud ainult õigusaktidele, mille kohaselt hüvitise summa sõltub nimetatud kestusest (nn B-tüüpi õigusaktid), või mõlemat tüüpi õigusaktidele, mis on määruse artiklis 40 osutatud olukord.

23 Töötajad, kes on olukorras, millele on osutatud määruse nr 1408/71 artiklis 40, saavad invaliidsushüvitisi selle määruse vanaduse ja toitjakaotuse kohta käivate sätete alusel, mis kohalduvad analoogia alusel.

24 Kui süsteem, mis on sätestatud määruse nr 1408/71 artiklites 37–39 osutatud olukorras olevate töötajate kohta, näeb ette – mis puudutab käesolevat menetlust –, et ainult üks liikmesriik määrab vastavalt oma õiguskorrale kindlaks õiguse invaliidsushüvitisele ning maksab seda, siis süsteem, mis on sätestatud selle määruse artiklis 40 osutatud olukorras olevate töötajate suhtes, näeb põhimõtteliselt ette, et invaliidsushüvitise määramisel arvestatakse kõigi riikide õigusakte, mis on töötaja suhtes kehtinud, ning vajaduse korral saab viimane igast asjaomasest liikmesriigist invaliidsushüvitist, mis on arvutatud vastavalt selle sama määruse artiklis 46 sätestatud eeskirjadele, vastavalt nende liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodidele.

25 Kuna põhikohtuasjas kehtisid hageja suhtes A-tüüpi õigusaktid, st Belgia invaliidsuskindlustusskeem, ja B-tüüpi õigusaktid, st Luksemburgi invaliidsuskindlustusskeem, viisid Belgia ja Luksemburgi pädevad asutused vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 46 läbi hüvitise arvutamise ja määramise ning määrasid kindlaks nende poolt makstava igakuise invaliidsushüvitise suuruse, mille üle ei ole põhikohtuasja pooltel vaidlust.

26 Siiski on viimased eriarvamusel selle suhtes, mis kuupäevast alates tuleks Belgias invaliidsushüvitist maksta.

Belgia haigus-invaliidsuskindlustusskeem ning esmase töövõimetuse hüvitis

27 Nii eelotsusetaotlusest kui ka eelkõige Belgia valitsuse poolt Euroopa Kohtule esitatud märkustest nähtub, et Belgias jõus olev skeem hõlmab nii haiguskindlustust kui ka invaliidsuskindlustust, nii et kui töötaja on töövõimetuks muutunud, kohaldub esmalt tema suhtes ajutise töövõimetuse skeem ning alles pärast teatud perioodi hakkab kohalduma skeem, mille eesmärk on katta täielikku või osalist pikaajalist või püsivat töövõimetust.

28 Belgias kuulub töövõimetu töötaja esmalt ühe aasta haiguskindlustusskeemi alla, mille jooksul ta saab nn „esmase töövõimetuse" hüvitist. Järgnevalt, st pärast nimetatud perioodi lõppemist, kui töötaja on jätkuvalt töövõimetu, on ta allutatud invaliidsuskindlustusskeemi alla ja saab invaliidsushüvitist.

29 Nimetatud süsteem ei tee seega töötaja seisundist lähtudes vahet ühelt poolt sellise ajutise töövõimetuse nagu haigus ja teiselt poolt sellise püsiva töövõimetuse nagu invaliidsus vahel. Ajutine töövõimetus ja invaliidsus erinevad üksteisest ainult asjaolu poolest, et viimane kujutab endast olukorda, kus töötaja on töövõimetu pikema perioodi kui ühe aasta jooksul.

30 Seevastu teeb Luksemburgi süsteem haiguskindlustusel ja invaliidsuskindlustusel vahet selliselt, et kui töötaja on tunnistatud ajutiselt töövõimetuks, siis kuulub ta haiguskindlustusskeemi alla ning tal on õigus haigushüvitisele, kui ta on aga tunnistatud püsivalt töövõimetuks, siis kuulub ta invaliidsuskindlustusskeemi alla ning tal on õigus invaliidsushüvitisele.

31 Sellest tuleneb, et süsteemides nagu Belgia süsteem, kus haiguskindlustus ja invaliidsuskindlustus on ühendatud, ei ole invaliidsuse tunnustamine ilma eelneva töövõimetusperioodita võimalik ning seega tekitab selline teises liikmesriigis nagu Luksemburgi Suurhertsogiriigis tunnustamine raskusi sotsiaalkindlustusskeemide kooskõlastamisel, kui nagu põhikohtuasjas tuleb invaliidsushüvitis määrata lähtudes erinevatest süsteemidest ning määruse nr 1408/71 artikleid 40 ja 46 kohaldades.

32 Kui Luksemburgi õigusaktide kohaselt tekib õigus invaliidsushüvitisele alates esimesest töövõimetuse päevast, siis Belgia õigusaktide alusel hakatakse sellist hüvitist maksma alles siis, kui on möödunud üheaastane periood, mille jooksul Belgias elav töövõimetu töötaja sai esmase töövõimetuse hüvitist.

33 Niisiis leiavad Belgia pädevad asutused sellistes olukordades, et määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkti b tuleb tõlgendada nii, et õigus Belgia invaliidsushüvitisele tekib pärast üheaastase esmase töövõimetuse perioodi lõppemist. Lisaks ei maksa nimetatud pädevad asutused töötajale sellise töövõimetuse eest hüvitist.

Määruse nr 1408/71 artikli 40 lõige 3

34 Tuleb märkida, et määruse nr 1408/71 artikli 40 lõige 3 puudutab juhtumit, kus töötajal, kelle suhtes on kehtinud ühe liikmesriigi A-tüüpi õigusaktid, mis seavad invaliidsushüvitiste andmise sõltuvusse töötaja poolt rahalise haigushüvitise saamisest või tema töövõimetusest teatava perioodi jooksul, tekib invaliidsusega lõppev töövõimetus ajal, kui tema suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid.

35 Nimetatud sättega ette nähtud kooskõlastamine võtab esiteks arvesse iga ajavahemikku, mille eest töötaja on töövõimetuse põhjal saanud teise liikmesriigi õigusaktide alusel rahalist haigushüvitist või jätkuvalt palka või hüvitist töövõimetusele järgnenud invaliidsuse põhjal, nii nagu oleks tegemist ajavahemikuga, mille eest ta sai rahalist haigushüvitist esimese liikmesriigi õigusaktide alusel või mille jooksul ta oli töövõimetu nimetatud õigusaktides määratletud tähenduses (määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt a).

36 Teiseks on sätestatud, et õigus saada invaliidsushüvitist esimese liikmesriigi õigusaktide alusel omandatakse kas nimetatud õigusaktides nõutava esialgse perioodi möödumise järel, mille eest saadakse haigushüvitist, või nõutava esialgse töövõimetusperioodi möödumise järel, kuid mitte enne kuupäeva, kui on omandatud õigus saada töövõimetusele järgnenud invaliidsuse põhjal hüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel, või päeva, mis järgneb viimasele päevale, mil asjaomasel isikul on õigus saada rahalist haigushüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel (nimetatud määruse artikli 40 lõike 3 punkt a).

37 Seega puudutab see kahte erinevat tüüpi kooskõlastamiseeskirja.

38 Esiteks ühendab ja grupeerib määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktis a sätestatud eeskiri kõik sündmused, mis leidsid aset teise liikmesriigi õigusaktide kohaselt täitunud perioodi jooksul, selleks et kontrollida, kas esimese liikmesriigi õigusaktidega nõutud tingimused õiguse tekkimiseks invaliidsushüvitisele on täidetud.

39 Teiseks kehtestab määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt b ajalise piirangu invaliidsushüvitiste saamise õiguse tekkimisele esimeses liikmesriigis, andes liikmes-

riigile eelkõige võimaluse seada nende hüvitiste maksmine sõltuvusse esialgse perioodi möödumisest, mille jooksul isik oli töövõimetu või sai rahalist haigushüvitist – võimalus, mida Belgia seadusandja on kasutanud, sätestades 1994. aasta seaduse artiklis 93 üheaastase esmase töövõimetuse perioodi, enne kui tekib õigus sellistele hüvitistele.

Töötajate vaba liikumine

40 Mis puudutab töötajate vaba liikumist, siis tuleb meenutada, et EÜ artikkel 42 lubab erinevusi liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide vahel ja seega ka nendes liikmesriikides töötavate isikute õiguste vahel. Järelikult ei mõjuta EÜ artikkel 42 nende süsteemide vahelisi sisulisi ja menetluslikke erinevusi (vt 7. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-227/89: Rönfeldt, EKL 1991, lk I-323, punkt 12, ja 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-165/91: van Munster, EKL 1994, lk I-4661, punkt 18).

41 Siiski on selge, et EÜ artikli 39 eesmärki ei saavutata, kui liikumisvabaduse kasutamise tõttu kaotavad võõrtöötajad neile liikmesriigi õigusaktidega tagatud sotsiaalkindlustussoodustused. Niisugune tagajärg võib panna ühenduse töötaja loobuma oma liikumisvabaduse kasutamisest ning kujutab endast seega nimetatud vabaduse takistust (vt 4. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-349/87: Paraschi, EKL 1991, lk I-4501, punkt 22, ning eespool viidatud kohtuotsus van Munster, punkt 27).

42 Niisiis tuleb käesoleval juhul märkida, et kuigi 1994. aasta seaduse artiklid 87 ja 93 ei erista omavahel töötajaid, kes on oma liikumisvabadust kasutanud, ja neid, kes seda ei ole teinud, toob nende artiklite kohaldamine siiski kaasa põhikohtuasja hageja olukorras olevate töötajate ebasoodsama kohtlemise esimese aasta jooksul võrreldes nende töötajatega, kes on samuti püsivalt töövõimetud, kuid ei ole oma liikumisvabadust kasutanud.

43 Kui viimati mainitud töötajatel on Belgias õigus saada esmase töövõimetuse hüvitist, siis ei ole K. Leymanil õigust saada ei seda hüvitist ega ka analoogseid hüvitisi Luksemburgis, kuna ta saab viimases liikmesriigis juba invaliidsushüvitist.

44 Lisaks, kuna invaliidsushüvitise maksmine Belgias töötatud aja ning seal täitunud kindlustusmakseperioodi eest algab alles pärast esmase töövõimetuse üheaastase perioodi lõppemist, toob Belgia pädevate asutuste poolt 1994. aasta seaduse artiklite 87 ja 93 kohaldamine kaasa selle, et töötajad, kes on sellises olukorras nagu K. Leyman, on tasunud sotsiaalkindlustusmakseid, mille tulemusel ei teki esimesel töövõimetuse aastal mingit hüvitist.

45 Euroopa Kohus on selle kohta öelnud, et EÜ asutamisleping ei taga töötajale, et tema tegevuse laiendamine mitmesse liikmesriiki või tegevuse üleviimine teise liikmesriiki ei mõjutaks tema sotsiaalkindlustust. Sõltuvalt erinevustest liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusnormide vahel võib selline tegevuse laiendamine või üleviimine olla töötaja jaoks seoses sotsiaalkindlustusega erinevatel juhtudel enamal või vähemal määral soodsam või ebasoodsam. Sellest tulenevalt on ka ebasoodsamad liikmesriigi õigusnormid asutamislepingu artiklite 39 ja 43 sätetega kooskõlas, kui need ei sea asjaomast töötajat ebasoodsamasse olukorda võrreldes nende töötajatega, kes tegutsevad ainult selles liikmesriigis, kus need normid kehtivad, või võrreldes nendega, kelle suhtes need normid kehtisid juba varem ning kui need ei kohusta tasuma kasutuid sotsiaalkindlustuse makseid (vt 19. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/99 ja C-394/99: Hervein jt, EKL 2002, lk I-2829, punkt 51, ning 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-493/04: Piatkowski, EKL 2006, lk I-2369, punkt 34).

46 Kui sellises olukorras nagu põhikohtuasjas toob 1994. aasta seaduse artiklite 87 ja 93 kohaldamine Belgia pädevate asutuste poolt kaasa hüvitise maksmisest keeldumise esimese töövõimetusaasta eest töötajale, kes oma liikumisvabadust kasutab, siis tuleb sedastada, et selline kohaldamine on vastuolus ühenduse õigusega, kuna esiteks seab see selle töötaja halvemasse olukorda võrreldes töötajatega, kes on samuti püsivalt

töövõimetud, kuid ei ole liikumisvabadust kasutanud, ning teiseks toob see endaga kaasa sotsiaalkindlustusmaksete tasumise, mille tulemusel ei teki mingit hüvitist.

47 Veel kord tuleb meenutada, et kuna määruse nr 1408/71 V lisas on Belgia ja Luksemburgi üldinvaliidsusskeemi puudutavate õigusaktide kooskõla seoses invaliidsusgrupiga vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 40 lõikele 4 tunnustatud, siis on Luksemburgi pädevate asutuste poolt invaliidsusgrupi kohta tehtud otsus Belgia pädevatele asutustele siduv.

48 Põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusaktide ühetaoline kohaldamine nii võõrtöötaja kui ka kodumaal töötava töötaja suhtes toob käesoleval juhul kaasa soovimatud ning EÜ artikli 39 eesmärgiga kokkusobimatud tagajärjed, mis tulenevad asjaolust, et – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 28–33 – võõrtöötaja õigus invaliidsushüvitisele on reguleeritud kahe liikmesriigi õigusaktidega (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus van Munster, punkt 30).

49 Sellise õigusaktide lahknevuse korral kohustab EÜ artiklis 10 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte liikmesriikide pädevaid asutusi kasutama kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid EÜ artikli 39 eesmärgi saavutamiseks (vt eespool viidatud kohtuotsus van Munster, punkt 32).

50 Kõike eeltoodut silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et EÜ artiklit 39 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused kohaldavad siseriiklikku õigusakti, mis vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktile b annab õiguse saada invaliidsushüvitist pärast üheaastase esmase töövõimetuse perioodi möödumist, kuna selline kohaldamine toob kaasa võõrtöötaja poolt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusmaksete tasumise, mille tulemusel ei teki mingit hüvitist, ning tema ebasoodsama kohtlemise võrreldes kodumaal töötava töötajaga.

Kohtukulud

51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

EÜ artiklit 39 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused kohaldavad siseriiklikku õigusakti, mis vastavalt nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 ning muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 647/2005, artikli 40 lõike 3 punktile b annab õiguse saada invaliidsushüvitist pärast üheaastase esmase töövõimetuse perioodi möödumist, kuna selline kohaldamine toob kaasa võõrtöötaja poolt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusmaksete tasumise, mille tulemusel ei teki mingit hüvitist, ning tema ebasoodsama kohtlemise võrreldes kodumaal töötava töötajaga.

Allkirjad